

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА



ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗЕЛЕНІ ФІНАНСИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Повоєнне відновлення України потребує трансформації інвестиційної політики відповідно до принципів сталого розвитку та європейської інтеграції. У сучасних умовах зелене фінансування виступає не лише екологічним напрямом розвитку, а й стратегічним інструментом забезпечення енергетичної безпеки, структурної модернізації економіки та залучення довгострокового капіталу. В умовах масштабних руйнувань інфраструктури зелені фінансові інструменти забезпечують залучення довгострокового капіталу, а також формують нові стандарти прозорості, звітності та ефективності управління інвестиційними ресурсами.

Концепція «build back better» передбачає відновлення економіки на основі кліматичної модернізації, розвитку енергоефективності та скорочення залежності від енергоємних технологій. У цьому контексті енергетична незалежність, декарбонізація промисловості та адаптація до екологічних стандартів Європейського Союзу стають ключовими елементами державної політики. Важливим чинником реалізації таких змін є формування ефективної інституційної системи, здатної забезпечити трансформацію міжнародної фінансової підтримки у конкретні результати економічного розвитку.

Рівень довіри міжнародних інвесторів значною мірою визначається якістю нормативно-правового середовища та ступенем гармонізації українського законодавства із вимогами ЄС. Регуляторна конвергенція дозволяє мінімізувати ризики «грінвошингу» та формує єдині правила взаємодії з міжнародними ринками капіталу. Одним із ключових напрямів у цьому процесі є реалізація політики розвитку сталого фінансування, що здійснюється Національним банком України у співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

Енергетичний сектор визначено одним із пріоритетних напрямів післявоєнного відновлення. За оцінками звіту RDNA4, оприлюдненого у 2025 році, потреби України у відновленні протягом наступного десятиліття становлять близько 524 млрд дол. США. У таких умовах зелені фінансові інструменти набувають особливого значення як механізм мобілізації капіталу для реалізації масштабних інфраструктурних проєктів. Показовим прикладом розвитку ринку сталого фінансування в Україні став випуск НЕК «Укренерго» у 2021 році Sustainability-Linked Bond (SLB) на суму 825 млн дол. США. Залучені кошти були спрямовані на погашення заборгованості перед виробниками електроенергії з відновлюваних джерел, що сприяло підтримці фінансової стабільності енергетичного сектору.

Використання зелених фінансових інструментів забезпечує реалізацію кількох стратегічних напрямів трансформації енергетичної системи України. По-перше, розвиток децентралізованої генерації та відновлюваних джерел енергії підвищує стійкість енергосистеми до зовнішніх загроз. По-друге, модернізація енергетичних мереж і впровадження технологій Smart Grid сприяють скороченню технічних втрат та підвищенню ефективності управління енергопостачанням. По-третє, масштабна термомодернізація та підвищення енергоефективності дозволяють скоротити споживання енергоресурсів і знизити навантаження на енергетичну систему.

Важливу роль у процесах декарбонізації відіграють механізми ESG-фінансування, кліматичного бюджетування, зелених облігацій та державно-приватного

партнерства. Особливого значення набуває механізм step-up/step-down, який передбачає зміну вартості фінансових ресурсів залежно від досягнення встановлених екологічних показників ефективності. Такий підхід формує прямий фінансовий стимул до реалізації екологічно орієнтованих проєктів та підвищення енергоефективності.

Таблиця 1

Інструменти зеленого фінансування

Інструмент	Політичний механізм	Умови доступу та контролю	Ключові показники (KPI)
Зелені облигації	Мобілізація капіталу для пріоритетних галузей	SPO; відповідність EU Тахому; рахунки escrow	Потенціал ринку – \$36 млрд до 2030 р.; обсяг залучень
ESG-кредитування	Стимулювання «зелених» CAPEX через банки	ESG-скринінг; механіка step-up/step-down ставок	Спред до звичайних кредитів; частка ESG-портфеля
Кліматичне бюджетування	«Зелене тегування» державних видатків	Методика класифікації; незалежний аудит	Частка «зелених» проєктів у бюджеті (%)
ДПП (PPP)	Розподіл ризиків у модернізації (відходи, вода)	Типові договори; вбудовані екологічні	Вуглецеємність виробництва; рівень енергоекономії

Декарбонізація економіки України також є необхідною умовою збереження конкурентоспроможності на зовнішніх ринках у зв'язку із впровадженням у ЄС механізму СВМ. Найбільш чутливими до таких змін залишаються металургія, цементна промисловість, виробництво добрив та енергетика, що потребують активізації інвестицій у модернізацію виробництва та зниження вуглецевої інтенсивності.

Отже, зелені фінанси доцільно розглядати як стратегічний інструмент забезпечення енергетичної безпеки та повоєнного відновлення економіки України. Їх використання сприяє залученню міжнародного капіталу, модернізації енергетичної інфраструктури, розвитку відновлюваної енергетики та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки в умовах євроінтеграції. Формування цілісної екосистеми сталого фінансування, що поєднуватиме державне регулювання, підтримку міжнародних фінансових організацій та прозорість приватного сектору, створює підґрунтя для довгострокової економічної та енергетичної стійкості України.

Література

1. Зварич Р., Масна О. Зелені облигації як інструмент фінансування сталого розвитку в Україні. *Світ фінансів*. 2025. № 2 (83). С. 150–162.
2. Сапожніков В., Новицький М., Цюра Т. Зелені фінанси у поствоєнній відбудові України: інституційні рамки та напрями трансформації інвестиційної політики. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35, № 2. С. 446–464.
3. Щербакова О. А. Роль зелених облигацій у фінансуванні сталого розвитку. *Економіка України*. 2023. № 12 (745). С. 3–22.
4. Горбач В. В. Фінансові інструменти декарбонізації: механізми зелених облигацій та ESG-інвестицій. *Економіка та суспільство*. 2025. № 75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-33>.
5. Hlushko, A. & Khudolii, Yu. Transformation of Ukraine's energy system in the context of European integration and the green transition. Chapters 2 of Monographs, in: "Heritage of European science'2026". Karlsruhe, Germany, ScientificWorld-NetAkhatAV, No. sge47-04 (2026), pages 21–29. DOI: <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/issue/view/sge47-04/sge47-04>.